

Taxon Eryngium xoliverianum

Název taxonu	Eryngium xoliverianum
Vědecký název taxonu	Eryngium xoliverianum
Jména autorů, kteří taxon p...	Delaroche (1806)
Český název	máčka Oliveriova
Autor	Jiří Uher (ji_uher@unknown.cz)
Kategorie	Odrůda

Biogeografické regiony

Biogeografické regiony	Kulturní původ
Biogeografické regiony - po..	zahradní hybrid nejasného původu, nejspíše ale kříženec balkánského E. alpinum L. a kavkazského E. giganteum Boiss.

Zařazení

Fytocenologický původ	zahradní hybrid: oba předpokládané rodičovské taxony rostou v nízkých subalpinských křovinách, na kamenitých svazích a mokřích pastvinách (etalofyt, felofyt, nomofyt)
Pěstitelská skupina	Trvalka zatahující
Životní forma	Hemikryptofyt
Zařazení podle původu, nár...	Diza - divoce rostoucí trvalka záhonového charakteru

Popisné a identifikační znaky

Habitus	trsnatě vzpřímená trvalka obvykle až metr vysoká s širokými listovými růžicemi a strohými, ostnitými, purpurově modrými květenstvími
Kořen	bělavý, mohutný, větveně křivý, s rozšířenou hlavou
Výhony	větvené, příležitostně až metr vysoké, sivopurpurové až modropurpurové
Listy	přízemní dlouze řapíkaté, se srdčitě vejčitými nebo lehce trojlaločnými čepelemi velikosti dlaně, s ostnatými okraji a s vyniklou nervaturou, temně zelené; lodyžní listy trojlaločné až dlanitodílné, hrubě ostnaté
Květenství	elipčitě stěsnané hlávky podpírané 10-15 zvětšenými, hrubě ostnatými, purpurovými nebo obově modrými listeny spodních kvítků
Květy	drobné, různobalné s ostnatými kalichy, oboupohlavné, pětičetné, modré, v paždí ostnatých listenů
Opylovací poměry	Samosprašná

Plody	obvejčité dvounažky bez karpoforu s přetrvávajícími zvětšenými kalichy
Semena	vysévají se skarifikovaná, nezřetelně žebrovaná merikarpia
Možnost záměny taxonu (+..	příležitostně zaměnitelná s oběma taxony sekce Alpina: E. giganteum Boiss (až 1.5 m vysoká s listy trojúhle srdčitými - nikdy laločnatými - a bělavě sivozelenými) nebo E. alpinum L. (listy srdčité vejčité a zelené, hlávky s mnohem početnějšími, úzkými, měkce ostnatými listeny)
Dlouhověkost	krátkověká
Doba rašení	Na jaře rašící (IV)

Doba kvetení

Začátek doby kvetení	Červenec
Konec doby kvetení	Srpen

Nároky na stanoviště

Faktor světla - slunce	✓
Faktor světla - poznámka	přístin snižuje výnosy i kvalitu kvetoucích stonků prakticky lineární řadou (Armitage, 1999)
Faktor tepla	mrazuvzdorná do -28°C (USDA)
Faktor vody	mezofyt
Faktor půdy	propustná, chudá živinami, mírně kyselá nebo neutrální (pH 6.0-7.5)
Faktor půdy - poznámka	v kulturách pro řez květů v předjaří každoročně 4-6 kg plného hnojiva a až 4 kg dolomitického vápence pro ar

Agrotechnické vlastnosti a požadavky

Řez	kultury k řezu květů: stonky v plném kvetení s trvanlivostí 12-14 dní, obvykle však větší podíl sklizně pro sušení; výtěžnost ve druhém roce jeden, ve třetím tři až čtyři stonky z rostliny
-----	--

Užitné vlastnosti

Období hlavního estetického...	kvetení
Použití - pro trvalky	VPz - Volné plochy záhonového charakteru, VPs - Volné plochy stepního charakteru (živné půdy s vysokým obsahem Ca) a Z - Záhon
Použití - pro trvalky - pozná..	Fr 1-2 so-b (slunná stanoviště, sušší až mírně vlhké záhonové půdy)
Choroby a škůdci	askomycety (Rhizoctonia, Cylindrosporium, Entyloma, Leptosphaeria, Phymatotrichum, Macrophomina, Colletotrichum,

Doporučený spon pro výsad..

Pythium) a rzi rodu Puccinia; ze škůdců mšice (Aphis, Macrosiphium, Cavariella), nosatci (Liphloeus), síťnatky (Catoplatus), krásněnky (Agonopterix, Aethes), osenice, soumračnice a babočky (Agrotis, Erynnis, Tebenna), háďátka rodů Meloidogyne, Pratylenchus
kultury k řezu do 600 rostlin pro ar; na záhonech soliterně nebo v nezapojených skupinkách po třech - pěti rostlinách

Množení

Množení	Předpěstování sadby, Kořenové řízky a „in vitro“ (mikropropagace)
Množení - poznámka	dělení trsů riskantní a nesnadné; kořenové řízky v předjaří do skleníku (18°C), odrůdy k řezu především v tkáňových kulturách
Mezihrnky	8 cm hrnky / sadbovače
Konečné hrnky	kontejnery 10-12 cm
Retardace	ne
Květní tvorba	exaktní data dosud chybí; nutná je vernalizace (šest týdnů 4°C-6°C)
Doba kultivace	dopěstované rostliny nezřídka kvetou až třetím rokem po výsadbě; výsadby k řezu s výtěžností obvykle jen dva roky
Odrůdy	k řezu pěstované odrůdy série Questar lišící se počtem i vybarvením braktejí a květů: 'Vega', 'Supernova', 'Orion', 'Aquarius', 'Mercurius', 'Hydra', 'Leo' a zelenobílá 'Orion'; jiné ('Diamant', 'Opal', 'Amethyst', 'Donard', 'Elabella') jsou často přičítány E. alpinum

Ostatní

VBN statistiky	2005: Eryngium 28 milionů prodaných stonků s obratem přes 6,5 mil. eur, z toho E. alpinum s hybridy zhruba 23.5 mil.prod.stonků (5.5 mil. eur); nejprodávanější odrůdy 'Orion Questar' (8.3 mil.stonků), 'Vega Questar' (5.6 mil.stonků) a 'Supernova Questar' (3,2 mil.stonků) --- 2010: Eryngium celkem 27 mil. prod. stonků s obratem téměř 6.5 mil. eur (v řezaných květinách 30.pozice!)
Poznámka	německá hodnocení 1978 a 1989: E.oliverianum a E.alpinum * (dobrá), 'Amethyst', 'Blue Star' a 'Opal' ** (velmi dobré) --- obě E.oliverianum a E.alpinum (odrůdově nespecifikovány) také AGM 1993
Odkazy	Calviño C.I.& al (2008): The evolutionary history of Eryngium (Apiaceae, Saniculoideae): rapid radiations, long distance dispersals, and hybridizations. Molecular Phylogenetics and Evolution 46: 1129-1150. - Armitage A.M. (1999): Shade affects yield and s

